

Źródła danych do optymalizacji procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących BHP

Krajowe systemy raportowania wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz gromadzenia i analizy dotyczących ich danych

Aby zapobiegać wypadkom i urazom związanym z wykonywaniem pracy, władze rządowe, po konsultacji z najbardziej reprezentatywnymi organizacjami pracodawców i pracowników, winny określić i wprowadzić w życie spójną politykę krajową w zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia pracowników i środowiska pracy oraz dokonać jej rewizji po pewnym czasie. W celu wprowadzenia tej polityki w życie właściwe organy zapewnią ustanowienie i stosowanie procedur zgłaszania przez pracodawców (a niekiedy także zakłady ubezpieczeń i inne bezpośrednio powiązane podmioty) wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jak również opracowywanie rocznych statystyk wypadków przy pracy i chorób zawodowych. [1] Pracodawcy mają obowiązek zgłaszania wypadków przy pracy i chorób zawodowych właściwemu organowi samodzielnie lub zorganizowania rzetelnego sposobu raportowania. Ustawowe lub prywatne zakłady ubezpieczeń, fundusze odszkodowawcze z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz towarzystwa ubezpieczeniowe są odpowiedzialne za gromadzenie i opracowywanie informacji na temat każdego zgłoszonego przypadku, w którym złożono wniosek o odszkodowanie, rehabilitację, rentę i inne świadczenia.

Inne źródła danych

Aby uzyskać pełniejszy obraz i ocenić postępy osiągnięte w zakresie BHP, kraje powinny uzupełnić ustawowy obowiązek powiadamiania przez pracodawców danymi zebranymi z innych źródeł.

Jeśli jest to możliwe, w celu ujednoczenia statystyk opracowanych przy użyciu danych zebranych z różnych źródeł należy użyć tych samych wskaźników, co te zastosowane w krajowym systemie raportowania wypadków przy pracy i chorób zawodowych. MOP zaleca powołanie komitetu koordynującego na szczeblu krajowym składającego się z przedstawicieli władz rządowych, innych podmiotów sporządzających statystyki urazów powstałych podczas wykonywania pracy i organizacji pracodawców i pracowników. [2]

Inne podmioty, które mogą uczestniczyć w raportowaniu wypadków przy pracy i chorób zawodowych: [3]

- > **Pracownicy:** mogą przekazywać informacje dotyczące indywidualnych przypadków, z jakimi mieli do czynienia, a także doświadczeń ich współpracowników.
- > **Związki zawodowe:** bardzo często gromadzą dane o wypadkach przy pracy i chorobach zawodowych w konkretnych gałęziach przemysłu.
- > **Inspektorzy pracy:** badają poważne wypadki przy pracy i choroby zawodowe, a wizyty w przedsiębiorstwach mogą ujawnić niezgłoszone wcześniej przypadki.
- > **Towarzystwa ubezpieczeń społecznych:** (ubezpieczenie zdrowotne, fundusz osób starszych) otrzymują istotne informacje dotyczące konsekwencji chorób zawodowych i długotrwałych skutków urazów związanych z wykonywaną pracą.
- > **Lekarze, pielęgniarki, szpitale i personel medyczny:** mogą przekazywać informacje z pierwszej ręki po zakończeniu leczenia urazów i chorób zawodowych.
- > **Funkcjonariusze policji i służby ratownicze:** są często wzywani jako pierwsi, kiedy dojdzie do wypadku, przemocy fizycznej lub zaniedbań, w wielu krajach są także zaangażowani w dochodzenia prowadzone w miejscu pracy w celu ustalenia przyczyn poważnych wypadków.

Ankiety

Niektóre kraje uzupełniają informacje gromadzone poprzez krajowe systemy powiadamiania danych na temat wypadków przy pracy i chorób zawodowych lub związanych z wykonywaną pracą za pomocą ankiet dotyczących siły roboczej lub środowiska pracy. [4]

W związku z tym, że koszt przeprowadzania ankiet na szeroką skalę jest istotny, państwa często uwzględniają kwestie związane z BHP w ankietach ogólnokrajowych, takich jak krajowe badanie stanu zdrowia i badanie siły roboczej.

Dane dotyczące nadzoru zdrowotnego

Systemy nadzoru stanu zdrowia w miejscu pracy, które monitorują śmiertelność z powodu urazów powstałych podczas wykonywania pracy i zachorowalność na choroby zawodowe, są wdrażane przeważnie przez organy krajowe w ramach programów zapobiegania chorobom zawodowym i urazom powstającym podczas wykonywania pracy i/lub programów odszkodowawczych. Kompleksowy system nadzoru stanu zdrowia w miejscu pracy obejmuje indywidualne i zbiorowe oceny stanu zdrowia, rejestrację i zgłaszanie urazów powstałych podczas wykonywania pracy i chorób zawodowych, powiadamianie o zdarzeniach ostrzegawczych, ankiety, badania i kontrole. Ponadto inne rutynowe dane krajowe i regionalne dotyczące nadzoru zdrowotnego oraz dane administracyjne mogą dostarczyć informacji na temat zdrowia pracowników, w tym liczby zgonów, chorób i urazów w poszczególnych zawodach i sektorach.

Dane te mogą obejmować: dane ze spisu ludności, dane dotyczące śmiertelności z aktów zgonu, rejestry szpitalne i podstawowej opieki zdrowotnej, dane z krajowych systemów nadzoru zdrowotnego, rejestry urazów i chorób (w tym raka), rejestry narażenia na zagrożenie dla zdrowia, takie jak narażenie na czynniki rakotwórcze, rejestry laboratoryjne i kontrole medyczne przeprowadzane przez inspektorat pracy lub zdrowia.

Statystyki inspekcji pracy

Zgodnie z [Konwencją Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą inspekcji pracy z 1947 r. \(nr 81\)](#) państwa członkowskie są zobowiązane zapewnić, aby inspektorat pracy był powiadamiany o wypadkach przy pracy

i przypadkach chorób zawodowych w sposób, jaki może być przewidziany w krajowych przepisach i regulacjach. Statystyki inspekcji pracy uwzględniające dane o wypadkach przy pracy i chorobach zawodowych pomagają inspektoratom pracy poprawić możliwości planowania strategicznego, programowania i oceny prowadzonych działań kontrolnych. MOP opublikowała dwa uzupełniające się informatory, które mają na celu wspieranie decydentów, inspektorów pracy i innych urzędników administracyjnych w gromadzeniu, interpretacji i raportowaniu danych inspekcji pracy oraz umożliwienie bliższej współpracy między krajowymi inspektoratami pracy, innymi instytucjami rządowymi i stosownymi interesariuszami: [Przewodnik dotyczący harmonizacji statystyk inspekcji pracy oraz Gromadzenie i wykorzystywanie statystyk inspekcji pracy – Krótki przewodnik.](#)

Systemy zgłaszania incydentów

Aby dane były pełne, powinno się rejestrować nie tylko zdarzenia, w wyniku których ktoś poniósł uszczerbek na zdrowiu, lecz także sytuacje grożące wypadkiem i incydenty. Systemy zgłaszania incydentów opracowane w celu natychmiastowej identyfikacji zagrożeń, wczesnego zastosowania środków prewencyjnych i niezwłocznego opanowania sytuacji w przypadku poważnych wypadków i katastrof przemysłowych mogą również zostać wykorzystane jako źródła informacji. Na podstawie [Wytycznych MOP do systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy](#) monitorowanie i rejestracja zdarzeń grożących wypadkiem i incydentów ma kluczowe znaczenie dla jakości i pomiaru BHP.

Raportowanie kwestii zrównoważonego rozwoju

Niektóre przedsiębiorstwa, organy władzy publicznej i organizacje pozarządowe na całym świecie publikują obecnie raporty dotyczące zrównoważonego rozwoju, które uwzględniają ich oddziaływanie o charakterze ekonomicznym, ekologicznym i społecznym. Wiele z tych raportów zawiera dane o BHP, takie jak raporty zgodne z [Wytycznymi do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju](#) (Global Reporting Initiative – GRI).

Międzynarodowe źródła informacji i narzędzia

Mimo że dane o BHP różnią się w poszczególnych państwach, dane z innych krajów oraz międzynarodowe źródła informacji mogą być bardzo wartościowe, szczególnie dla krajów, które nie dysponują własnymi rzetelnymi statystykami. Przykładowo na podstawie „średniej liczby wypadków wg sektora działalności” zarejestrowanej w danym kraju można wnioskować o liczbie i rodzaju wypadków, których można się spodziewać (i ułatwić oszacowanie ilości danych nieuwzględnionych w raportach). Departament Statystyki MOP gromadzi i rozpowszechnia roczne statystyki urazów powstałych podczas wykonywania pracy w ponad 100 krajach. Są one opracowywane dzięki nowym lub zweryfikowanym danym otrzymywanym od państw członkowskich.

Aby wypełnić istniejącą lukę w zasięgu i raportowaniu oraz zwiększyć świadomość wielkości problemu, MOP publikuje globalne szacunki dotyczące urazów powstałych podczas pracy oraz chorób związanych z wykonywaną pracą na podstawie istniejących danych na ten temat z wybranych państw członkowskich MOP oraz danych o globalnym obciążeniu chorobami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). [5] Aktualne dane szacunkowe zostaną przedstawione we wrześniu 2017 r. podczas [XXI Światowego Kongresu Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy](#).

Ponadto WHO opublikowała dane szacunkowe dotyczące obciążenia chorobami o podłożu zawodowym. [6] Inni badacze zaproponowali w ostatnim czasie alternatywne sposoby monitorowania postępu w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju związanych ze zdrowiem, w tym Celu 8.8, na podstawie szacunkowej liczby zgonów lub obciążenia chorobami związanymi z czynnikami ryzyka zawodowego. [7]

Bibliografia

- [1] [Konwencja dotycząca bezpieczeństwa, zdrowia pracowników i środowiska pracy z 1981 r. \(nr 155\)](#)
- [2] [Resolution concerning statistics of occupational injuries \(resulting from occupational accidents\), adopted by the Sixteenth International Conference of Labour Statisticians](#), MOP, Genewa, 1998 r.
- [3] [Improvement of national reporting, data collection and analysis of occupational accidents and diseases](#), MOP, Genewa, 2012 r.
- [4] [Occupational injuries statistics from household surveys and establishment surveys, ILO manual on methods](#), MOP, Genewa, 2008 r.
- [5] [Safety and Health at Work: A Vision for Sustainable Prevention](#), MOP, Genewa, 2014 r.
- [6] Prüss-Üstün et al., [Preventing disease through healthy environments: a global assessment of the burden of disease from environmental risks](#), WHO, 2016 r.
- [7] GBD 2015 SDG Collaborators, [Measuring the health-related Sustainable Development Goals in 188 countries: a baseline analysis from the Global Burden of Disease Study 2015](#), The Lancet, tom 388, nr 10053, str. 1813–1850.

ILOSTAT – baza danych statystyk pracy MOP

Zbiór danych [ILOSTAT](#) zawiera roczne dane zgromadzone głównie za pośrednictwem dorocznego kwestionariusza MOP, który obejmuje szeroką gamę zagadnień, w tym wskaźniki godnej pracy. Zawiera także roczne dane szacunkowe i prognozy MOP i ONZ dotyczące tych wskaźników.

ILOSTAT dostarcza danych o BHP, w szczególności na temat:

- > Urazów powstałych podczas wykonywania pracy (śmiertelnych i niekończących się śmiercią) według płci, profilu działalności gospodarczej i zawodu, w tym liczby przypadków oraz odsetka na 100 000 i 1 000 000 pracowników oraz na 100 000 i 1 000 000 przepracowanych godzin;
- > Dni utraconych z powodu jednego urazu powstałego podczas wykonywania pracy według płci, profilu działalności gospodarczej i zawodu;
- > Dni utraconych z powodu urazów powstałych podczas wykonywania pracy z czasową niezdolnością do pracy według płci, profilu działalności gospodarczej i zawodu; oraz
- > Statystyk inspekcji pracy, w tym zarejestrowanych miejsc pracy, które mogą zostać wybrane do kontroli przez inspekcję pracy; liczby inspektorów pracy według płci; liczby wizyt inspekcji pracy w miejscach pracy w ciągu roku; liczby inspektorów przypadającej na 10 000 zatrudnionych; oraz liczby wizyt przypadających na jednego inspektora.

Copyright © International Labour Organization 2017

Tłumaczenie:

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy,
ul. Czerniakowska 16, 00-701 Warszawa,
tel. 22 623 37 22, 22 623 36-89, www.ciop.pl